

เครือข่ายความหมาย ‘นอก’ ในภาษาไทย¹

Semantic Network of /nɔ̌k/ in Thai

ผไพมาศ ประมวล²

Phathaimas Pramual

พุทชชาติ โปธิบาล³

Puttachat Potibal

คเชนทร์ ตัญศิริ⁴

Kachen Tansiri

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์เพื่อหาเครือข่ายความหมาย ของคำว่า นอก ตามแนวคิดทางอรรถศาสตร์ปริชาน ผลการศึกษาพบว่า ในทางวากยสัมพันธ์ คำว่า นอก สามารถปรากฏเป็นคำมูล ซึ่งจัดเป็น คำนาม และ คำบุพบท นอกจากนี้ยังสามารถปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคำจำเพาะที่จัดเป็น คำเชื่อมประโยค และ คำกริยา ในทางอรรถศาสตร์ คำว่า นอก สามารถแสดงความหมาย

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาคำว่า ‘ใน’ และ ‘นอก’ ในภาษาไทย” หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

²นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ติดต่อได้ที่ : phathaimas.pr@gmail.com

³Master Degree Student, Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University, e-mail: phathaimas.pr@gmail.com

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ติดต่อได้ที่ : fhumpcpb@ku.ac.th

³Assistant Professor, Ph.D., Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University, e-mail: fhumpcpb@ku.ac.th

⁴อาจารย์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ติดต่อได้ที่ : kachent@ku.ac.th

⁴Lecturer, Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University, e-mail: kachent@ku.ac.th

ได้ 4 ความหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็นความหมายต้นแบบและความหมายขยาย ความหมายต้นแบบ คือ 1) ความหมายแสดงส่วนของวัตถุที่ไม่ได้อยู่ภายใน และความหมายขยาย 2) ความหมายแสดงพื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ภายใน 3) ความหมายต่างประเทศ 4) ความหมายการไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งขยายไปสู่ความหมายขยายอีก 3 ความหมาย ได้แก่ 4.1) ความหมายของการสร้างสรรค์ 4.2) ความหมายของการไม่ได้เป็นสมาชิก 4.3) ความหมายของการไม่ซื่อสัตย์

คำสำคัญ : อรรถศาสตร์ ผังภาพ ภาษาศาสตร์ปริชาน บุพบทปริภูมิ

Abstract

This article aims at analyzing syntactic and semantics properties in order to construct semantic network of the word *น้อก* from cognitive linguistic perspective. The result reveals that syntactically, the word *น้อก* can occur as a single word which can be subclassified as a noun and a preposition. The word under investigation can also occur as a part of collocational phrase which can be subclassified as a conjunction and a verb. Semantically, the word *น้อก* can denote several related meanings which can be subclassified as prototypical meaning and extended meanings. The prototypical meaning is 1) 'an inner part of an object' and the extended meanings are 2) 'an outer area,' 3) 'foreign,' 4) 'non-compliance,' which, in turn, gives rise to 4.1) 'creativity' 4.2) 'not being a member of a group' and 4.3) 'being dishonest'

Keyword: Semantics, Image Schema, Cognitive Linguistics, Spatial Preposition

ความนำ

คำว่า นอก ในภาษาไทยจัดเป็นคำแสดงมโนทัศน์เชิงปริภูมิ (Spatial Concept) หรือมโนทัศน์เชิงพื้นที่ที่มีความน่าสนใจทั้งในทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์

ในทางวากยสัมพันธ์ นอก สามารถปรากฏเป็นได้ทั้งคำนามและคำบุพบท โดยปรากฏเป็นคำนาม ตัวอย่างเช่น เขาไปนอก และ เขาโดดเด่นอยู่ท่ามกลางแสงไฟ เบื้องนอก เป็นต้น

นอกจากคำนามแล้ว นอก ยังสามารถปรากฏเป็นคำบุพบทในบุพบทวลีได้ เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น เธอสั่งแล้วว่าไม่อนุญาตให้ดื่มเหล้านอกเวลางาน และ ไม่มีผู้ใด หลีกเลี่ยงไปสู่กับความร่อนนอกรถ เป็นต้น

นอก ยังสามารถปรากฏในกลุ่มคำจำเพาะ (Collocational Phrase) ซึ่งทำหน้าที่ เชื่อมประโยค ตัวอย่างเช่น และเขาโทรมาบอຍขึ้น นอกจากบอຍขึ้น ก็ยังดึกมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย เป็นต้น ซึ่งกลุ่มคำจำเพาะที่ทำหน้าที่เชื่อมอนุประโยคอื่น ๆ ที่พบเพิ่มเติม เช่น นอกเสียจาก นอกเหนือจากนี้ เป็นต้น

ทั้งยังพบคำว่า นอก สามารถปรากฏในกลุ่มคำจำเพาะ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำกริยาได้ เช่น เขาบอกเรื่องบอຍ ๆ และ เพื่อนนอกใจแฟนหลายครั้งแล้ว โดยในกลุ่มคำจำเพาะ นอกเรื่อง และ นอกใจ ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค ซึ่งแสดงความหมายว่า ไม่ตรง ประเด็นหรือไม่อยู่ในขอบเขตของเนื้อเรื่องหลัก และการไปมีคนอื่น หรือไม่ซื่อสัตย์กับ คู่รัก ตามลำดับ

ในทางอรรถศาสตร์ นอก อ้างถึงพื้นที่รูปธรรม ภายนอก สถานที่อ้างอิง (Reference) เช่น เขาไปนอก ซึ่งคำว่า นอก แสดงพื้นที่ภายนอกประเทศ

นอกจากนี้ยังพบว่า นอก เมื่อปรากฏร่วมกับคำนามบางคำแล้ว มีการขยาย ความหมายออกไปจากความหมายเชิงพื้นที่ที่เป็นรูปธรรม เช่น คำว่า คนนอก หมายถึง “บุคคลผู้ไม่มีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง, บุคคลซึ่งไม่ใช่สมาชิก” คำว่า นอกรีต หมายถึง “ไม่ประพฤติตามจารีตประเพณี” และคำว่า นอกรวงการ มีความหมายว่า “ไม่ได้อยู่ใน อาชีพนั้น ๆ”

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า นอก มีความหลากหลายทางวากยสัมพันธ์ กล่าวคือ สามารถปรากฏเป็นได้ทั้งคำนาม คำบุพบท ปรากฏร่วมกับคำอื่นในลักษณะการเป็น กลุ่มคำจำเพาะ ในทางอรรถศาสตร์ นอกจาก นอก จะแสดงมโนทัศน์ในเชิงพื้นที่ รูปธรรมแล้ว ยังสามารถแสดงมโนทัศน์เชิงพื้นที่นามธรรมได้อีกด้วย และประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ เมื่อคำว่า นอก ปรากฏร่วมกับคำอื่นในกลุ่มคำจำเพาะแล้ว กลุ่มคำจำเพาะดังกล่าวไม่ได้แสดงความหมายในเชิงรูปธรรมอีกต่อไป ดังนั้นจึงเป็นที่น่าศึกษาในเชิงลึกต่อไปว่า นอก มีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์อย่างไร และความหมายต่าง ๆ ที่คำทั้งสองคำนี้สามารถแสดงได้นั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่และอย่างไร โดยการศึกษาความหมายเรื่องคำว่า นอก นี้จะเป็นแนวทางในการศึกษามโนทัศน์พื้นที่ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแปลได้ต่อไป

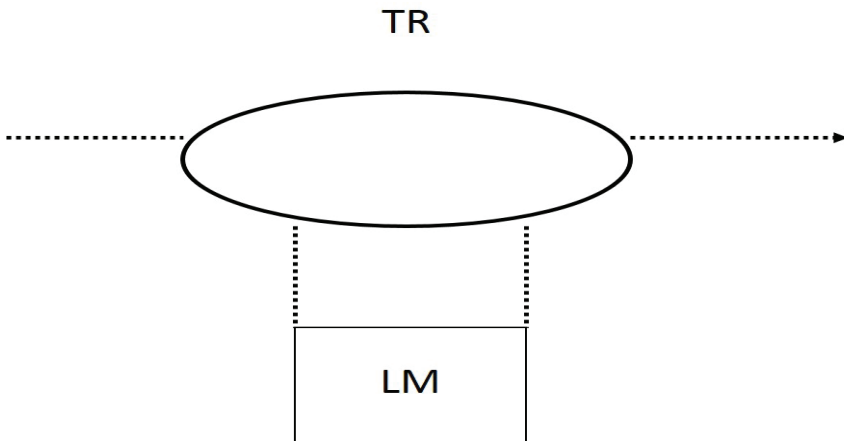
คำหลายความหมายเป็นปรากฏการณ์ที่หน่วยภาษาเดียวมีความหมายที่แตกต่างกันหลายความหมายทั้งยังเป็นความหมายที่มีความเกี่ยวข้องกัน เดิมทีได้มีการจำกัดขอบเขตของศัพท์พจนานุกรม (Lexical semantics) ซึ่งจะใช้เพื่ออธิบายคำที่สามารถแสดงความหมายที่แตกต่างที่ยังคงมีความสัมพันธ์กันอยู่ ตัวอย่างเช่น คำว่า body หมายถึง ร่างกายของมนุษย์ โครงสร้าง ลำตัว และยังแสดงความหมาย ส่วนหลักหรือส่วนตรงกลางของบางสิ่ง นักภาษาศาสตร์ปริชานเห็นตรงกันว่า คำหลายความหมายไม่ใช่เพียงปรากฏการณ์ทางรูปภาษาเพียงอย่างเดียวแต่เป็นปรากฏการณ์ในระดับปริชานของมนุษย์อีกด้วย งานวิจัยชิ้นสำคัญที่มุ่งศึกษาคำหลายความหมายจากมุมมองภาษาศาสตร์ปริชาน ได้แก่ งานวิจัยของ คลาวเดีย บรั๊กมันและจอร์จ เลคอฟ ซึ่งศึกษาคำว่า over ในภาษาอังกฤษ (Brugman, 1988)

เริ่มพิจารณาจากความหมาย

a. The picture is over the sofa.	ABOVE
b. The picture is over the hole.	COVERING
c. The ball is over the wall.	ON-THE-OTHER-SIDE-OF
d. The government handed over power.	TRANSFER
e. She has a strange power over me.	CONTROL

จากตัวอย่าง พบว่า over สามารถแสดงความหมายได้หลากหลาย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กัน โดยมักจะมีความหมายกลุ่มหนึ่งที่เป็นความหมายพื้นฐานและความหมายอื่น ๆ เป็นความหมายขยาย สาเหตุที่การขยายความหมายของคำเป็นที่สนใจมาตั้งแต่อดีตเพราะระบบปริชานมีความเชื่อว่า คำเดียวกันสามารถมีความหมายได้หลายความหมาย แต่ละความหมายจะมีความหมายที่ไม่เท่ากัน และในแต่ละคำจะมีความหมายที่เป็นต้นแบบอยู่ตรงกลาง (Prototype) ก่อนจะขยายเป็นความหมายอื่น ๆ (Extended) จากทฤษฎีนี้ค้นพบว่ามีความเป็นสากลในทุกภาษา

Brugman and Lakoff (1988) ได้กล่าวว่า ความหมายทั้งหมดของคำถูกเก็บไว้ในสมอง โดยทุกโครงสร้างความหมายจะมีความหมายหลักที่อยู่ เป็นปรากฏการณ์ต้นแบบ (Prototype Effect) ความหมายอื่นๆ จะมีทิศทางการขยายที่ออกจากจุดศูนย์กลาง กลไกทางปริชานที่พบประกอบด้วย อุปลักษณ์ (Metaphor) และภาพร่าง (Image Schema) ในแง่ของการรับรู้ทางจิตวิทยาได้แบ่งส่วนที่รับรู้ออกเป็น TR (Trajector) และ LM (Landmark)

แผนภาพที่ 1 : ภาพร่างความหมายของ Over (Lakoff, 1987, p. 419)

Lakoff and Johnson (1980) ได้นำเกณฑ์ทางไวยากรณ์มาแยกความหมายเพิ่ม นอกจากวิธีการทางปริชานเพียงอย่างเดียวแล้ว แต่วิธีการนี้จะก่อให้เกิดการขยายความหมายย่อยที่มากขึ้นไป ความหมายที่ไม่มีการระบุที่ชัดเจนจะถูกแยกย่อยจากความหมายต้นแบบได้ทุกความหมาย เพราะเป็นเกณฑ์ที่ไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจน

Evans and Green (2006) ได้สร้างคำหลายความหมายอย่างมีหลักการ (The Principle Polysemy approach) ขึ้นเกณฑ์ที่สร้างขึ้นคือการแยกความต่างระหว่างความหมายออกมา สิ่งแรกคือ เมื่อคำบุพบทคำนั้นไม่มีความหมายเชิงพื้นที่ให้แยกออกมา และความหมายที่แยกจะต้องไม่แสดงความหมายเชิงพื้นที่เพียงอย่างเดียว และไม่ใช้ความหมายที่ต้องอนุมานจากบริบท เป็นอิสระจากบริบท หลังจากพบว่าความหมายใดที่มีการใช้บ่อยครั้งอาจกลายเป็นความหมายหลักได้ และยังหาความเชื่อมโยงไปสู่ความหมายย่อยอื่น ๆ ได้

บุพบทปริภูมิ (Spatial Preposition)

Garrod and Sanford (1982) ได้อธิบายว่า แบบจำลองทางจิตเป็นการเชื่อมต่อกันระหว่างภาษาและพื้นที่ของโลก และความสัมพันธ์เชิงหน้าที่นี้รองรับความหมายของคำบุพบทเชิงพื้นที่ in, on และ at (Coventry et al., 1994, p 289 - 239)

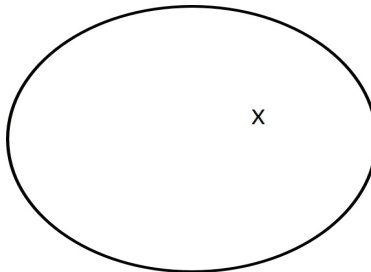
คำว่า out เป็นการกำหนดความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ซึ่ง TR อยู่นอกขอบเขตของ LM องค์ประกอบทางโครงสร้างคือพื้นที่ปิดล้อม ซึ่งสามารถแจกแจงผลที่ตามมาสำหรับ TR ที่อยู่นอกขอบเขตที่จำกัดได้ เช่น การเคลื่อนไหวอย่างไม่มีข้อจำกัด ซึ่งจะมองเห็นได้โดยทั่วภายนอกขอบเขตที่จำกัดตำแหน่งของ LM อาจไม่สามารถยืนยันตำแหน่งโดยเฉพาะเจาะจงได้ Grady (1996) ได้เสนอว่าสิ่งนี้อาจนับเป็นหลักฐานสำหรับอนุภาคเชิงพื้นที่ที่แสดงถึงกลุ่มขององค์ประกอบการทำงานมากกว่าองค์ประกอบที่ทำงานได้ ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์การวางองค์ประกอบการทำงานสำหรับ out และการไม่ถูกบรรจุ (Non - Containment)

ผังภาพ (Image Schema)

นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 19 - 36) ในอรรถศาสตร์บริขานเบื้องต้น กล่าวถึง Mark Johnson (1987) ว่าได้กล่าวถึงผังภาพไว้ในหนังสือ The body in the mind: The bodily basis of meaning, imagination, and reason โดยเสนอว่าประสบการณ์ทางร่างกายก่อให้เกิดผังภาพในระบบมโนทัศน์ของเรา จอห์นสันได้นิยามผังภาพว่าหมายถึงรูปแบบที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ของกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีลำดับขั้นตอน รูปแบบดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นจากการที่มนุษย์เราเคลื่อนไหวร่างกาย หยิบจับสิ่งของต่าง ๆ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางการรับรู้จากประสาทสัมผัสต่าง ๆ กับสิ่งรอบตัว เป็นโครงสร้างที่ช่วยจัดระเบียบประสบการณ์ต่าง ๆ ไม่ให้ยุ่งเหยิงเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ

คำว่า “ผัง” (Schema) ในคำว่า “ผังภาพ” (Image Schema) มีความสำคัญมาก เพราะทำให้เห็นว่าผังภาพ ไม่ใช่มโนทัศน์ที่สมบูรณ์และมีรายละเอียด แต่เป็นมโนทัศน์ที่มีลักษณะนามธรรม ประกอบด้วยรูปแบบที่เกิดจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ

จอห์นสันได้ยกตัวอย่างผังภาพการบรรจุ (Containment Schema) ซึ่งมีที่มาจากประสบการณ์ทางร่างกายของเราที่พบเจอกับการบรรจุหรือเห็นสิ่งที่มีขอบเขตชัดเจน อยู่บ่อยครั้ง รวมถึงการที่มนุษย์ตระหนักว่าร่างกายของเรานั้นเป็นภาชนะที่มีสามมิติที่เราใส่สิ่งต่าง ๆ เช่น อาหาร น้ำ อากาศ เข้าไปและขับถ่ายสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นออกมา หรือเราเองมีประสบการณ์เข้าไปอยู่ “ใน” บางสิ่งบางอย่าง เช่น เข้าไปอยู่ในห้อง เข้าไปในรถ โครงสร้างประสบการณ์นี้เกิดขึ้นซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นผังภาพขึ้นในความคิด ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2 : ผังภาพการบรรจุ (Containment Schema) (Johnson, 1987, p.23)

ผังภาพการบรรจุในแผนภาพที่ 2 สัมพันธ์กับผังภาพใน-นอก (In - Out Schema) ที่เกิดจากประสบการณ์การเคลื่อนที่ที่แสดงทิศทาง (Orientation) ว่าเป็นการเคลื่อนที่เข้าไปในภาษาขณะที่บรรจุ (In) หรือออกนอกภาษาขณะที่บรรจุ (Out)

เพราะฉะนั้นบทความนี้จึงมุ่งวิเคราะห์คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ และเครือข่ายความหมายของคำว่า นอก ในทุกบริบท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของคำว่า นอก
2. วิเคราะห์คุณสมบัติทางอรรถศาสตร์และหาเครือข่ายความหมายของคำว่า นอก

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลร้อยแก้วทุกประเภทที่ได้จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ (Thai National Corpus)

2. วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำหรับค้นหาคำ วลี พร้อมทั้งบริบทจากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านทางเว็บไซต์ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (<http://www.arts.chula.ac.th/~ling/TNCII/>) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ขนาดความเชื่อมั่น ร้อยละ 98 จากจำนวนประชากรประมาณ 10,000 ของคำว่า นอก จำนวนข้อมูลที่ใช้คือ 2,000

3. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

เลือก 1,000 ข้อมูลแรก คำว่า นอก เลือก 2 ครั้ง คัดส่วนที่เป็นร้อยแก้วออกแล้วเติมเพิ่มไปกระทั่งครบ 2,000 คัดตัวอย่างที่ไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้ และที่ไม่อยู่ในขอบเขตของการศึกษาออก ตัวอย่างเหล่านี้ ได้แก่ ก) ตัวอย่างที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น คาร์บอนมอนนอกไซด์ ข) ตัวอย่างที่มีใจความไม่สมบูรณ์ ค) ตัวอย่างซ้ำ

4. วิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาและจัดประเภท นอก ตามการปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ ในประโยค โดยเริ่มจากการจัดประเภท นอก ออกตามตำแหน่ง โดยใช้เกณฑ์จำแนกเป็นคำ กลุ่มคำ

ตามเกณฑ์ของจรัสดาว อินทรทัศนีย์ (2539) และ นววรรณ พันธุมธธา (2549) จากนั้นเป็นการจัดประเภทของบริบท โดยแยกย่อยออกเป็นบริบทต่างๆ ภายในตำแหน่งเดียวกัน วิเคราะห์ความหมายตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน และพรรณนาความหมายนอก ในบริบทต่างๆ วิเคราะห์หัตถ์โนทัศน์ ศึกษาภาพร่างความหมายของแต่ละความหมายว่าประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรและหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นสัมพันธ์กันอย่างไร และสรุปความหมายทั้งหมดของ ใน และ นอก และความสัมพันธ์นั้นเกิดจากปัจจัยอะไร

ผลการศึกษาทางวากยสัมพันธ์ของคำว่า นอก

ก่อนแสดงการวิเคราะห์ทางความหมาย ผู้วิจัยขอกล่าวถึงบริบททางวากยสัมพันธ์ที่ นอก ปรากฏ โดยแยกการปรากฏตามหมวดคำของ นอก ดังนี้

นอก ที่เป็นคำนามเดี่ยวมักจะปรากฏหลังกริยาลี (ออก/ไป) หรืออาจปรากฏตามหลังบุพบทวลี) ดังแสดงในกระสวน (ก) และตัวอย่างประโยค (1) - (5)

- (ก) (กริยาลี ออก/ไป) (บุพบทวลี จาก) นอก
- (1) หากอนุญาตให้ส่งปลาปนออกนอกได้แล้ว
- (2) กกด.ต้องรีบเขียนคำวินิจฉัย เพราะจะมีกกด.แหกนโปนอกอีก
- (3) ชายคนนี้เมื่อก่อนไปนอกเคยมาป่วนเปียนจับที่เพ็ญ
- (4) พวกโรงงานที่ตัดไม้ไผ่ไปเหลาทำไม้เสียบไม้จิ้มส่งออกนอก
- (5) ถ้าเพิ่งกลับมาจากนอก สม่ครงานปั๊บได้งานปั๊บ แทบกรี๊ดเลย

นอก ที่เป็นส่วนหนึ่งของคำนามประสม ในที่นี้พบการปรากฏได้หลายบริบท ได้แก่ นอก ตามหลังคำนามที่แสดงเชิงพื้นที่ (ด้าน/ผิว/ชั้น/รอบ/ริม/ภายใน/เขต/ส่วน/ข้าง) แสดงคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการบอกตำแหน่งทางกายภาพของสิ่งของ หรือการบอกลักษณะของตำแหน่งที่ตั้งอยู่ ดังแสดงในกระสวน (ข) และตัวอย่างประโยค (6) - (10)

- (ข) (นามวลี) (กริยาลี) (ชั้น/ด้าน/ภายใน/รอบ/ขอบ) นอก
- (นามวลี)
- (6) ทั้งนี้โดยเริ่มต้นที่มณฑลชั้นในก่อนแล้วจึงขยายไปยังมณฑลชั้นนอก

- (7) อย่างไรก็ตาม ครอบครัวของด้านอนมั่งเดียวกันทั้งหมดตลอดมา โดยด้านอนด้านนอกสุด
- (8) ระบบทุนนิยมมีการพัฒนาขึ้นจากภายนอกหมู่บ้าน
- (9) มีแนวโน้มที่จะแผ่ออก ไหลขึ้นเบื้องบน และออกด้านนอก
- (10) กรอบที่เราอ้างอิงจะเป็นสิ่งกำหนดขอบนอกของการออกแบบ

นอกจากหลังค่านามที่ไม่ใช่ค่าแสดงเชิงพื้นที่ (ด้าน/ผิว/ชั้น/รอบ/ริม/ภายใน/เขต/ส่วน/ข้าง) ดังแสดงในกระบวน (ค) อาจเป็นการแสดงส่วนขยายของค่านาม นอกเดี่ยวดังตัวอย่างประโยค (11)-(12) ตามหลังนามวลี แสดงลักษณะภายนอกของสิ่งของ ดังตัวอย่างประโยค (13) ตามหลังนามวลีที่เป็นคน ดังตัวอย่างประโยค (14) - (15)

- (ค) นามวลี นอก
- (11) เนื่องจากว่าญาติพี่น้องของคุณแม่อยู่เมืองนอกหมด
- (12) บางคนลูกหลานเขายอมรับได้เขาก็หาเพิ่มให้ ข้อเสียของยา รักษาพาร์กินสันเป็นของนอกเกือบทุกตัว
- (13) ที่หลังอย่าใส่เสื้อคอกระเช้าตัวเดียวออกไปตักน้ำ หาเสื้อนอกใส่อีกชั้นหนึ่ง
- (14) การรักษาแบบผู้ป่วยนอกจะสนับสนุนให้มีการวางแผนการรักษาให้ชัดเจนทั้งเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว
- (15) ห้ามคนนอกสกุลเข้าไปในห้องผีของบ้านหรือห้ามเอาคนนอกตระกูลมานอนในบ้านก่อนโดยไม่ได้บอกผี

นอก ที่เป็นคำบุพบทในบุพบทวลี มักจะปรากฏตามหลังกริยาวลี ออก/ไป/อยู่ ดังแสดงในกระบวน (ง) และตัวอย่างประโยค (16) - (20) หรืออาจตามหลังกริยาวลีที่สองที่อยู่หลัง ออก/ไป/อยู่ ดังในตัวอย่างประโยค (21) - (22) หรืออาจตามหลังกริยาวลีอื่นที่ไม่ใช่ ออก/ไป/อยู่ ดังในตัวอย่างประโยค (23) และอาจตามหลังบุพบทวลี ดังในตัวอย่างประโยค (24)

- (ง) นามวลี (กริยาวลี ออก/ไป/อยู่) (กริยาวลี) (บุพบทวลี)
นอกนามวลี
- (16) ถนนที่รถของเราแล่นมุ่งหน้าไปนั้นเลียบไปกับแม่น้ำอาร์โน
แสดงว่าเรากำลังออกนอกเมืองปีซ่า
- (17) สำหรับเรื่องเพลง มีคนถามผมเหมือนกันว่าออกนอก
อุดมคติแล้วหรือ
- (18) ชายรวมไปกับตำราเป็นไบลานและสมุดไทย ให้คนต่างชาติ
นำออกไปนอกประเทศ
- (19) ท่านย่าของข้าพเจ้า ในวันสงกรานต์ ท่านต้องนั่งรับแขก
ญาติของท่านและพวกหลานที่อยู่นอกวังแทบตลอดวัน
- (20) มาคราวหลังนี้พรรคพวกเขาไปอยู่นอกเมืองดีเสียว่าแถว
เมืองมินหนองจอกโน้น
- (21) ใส่ใบชาลงในน้ำร้อนเหมือนแบบเวลาที่เรารู้ตัวว่าเงินทั่วไป
จากนั้นก็ดื่มไปเรื่อยพอกออกไปทานนอกบ้านด้วย
- (22) เราก็มองแอบเอาหูหรือของพ่อไปสูบนอกหน้าต่าง
- (23) แรกทีเดียวหนังสือเล่มนี้ จะได้รับเลือกให้เป็นหนังสืออ่าน
นอกเวลา
- (24) ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งรายได้จากนอกภาคการเกษตรเป็นหลัก

นอก ปรากฏเป็นคำบุพบทอาจจะปรากฏตามหลังนามวลีได้ ดังแสดงในกระสวน

(จ) และตัวอย่างประโยค (25) - (26)

- (จ) นามวลี นอก นามวลี
- (25) มี 19 บริษัทเท่านั้นที่มีลูกจ้างส่วนใหญ่อยู่นอกประเทศแม่
- (26) เพราะผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับเหตุบังเอิญนอกการควบคุม

นอก ที่ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคำจำเพาะที่ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมระดับประโยค ดังแสดงในกระสวน (ข) อาจปรากฏนำหน้าประโยคที่ต่อจากประโยคหน้า ดังตัวอย่าง (27) - (29) อาจปรากฏอยู่ระหว่างประโยค ตามหลังนามวลีดังตัวอย่าง (30)

- (ข) ประโยค นอก (จาก/ไปจาก/เสียจาก) ประโยค
- (27) นี่เคยทำงานในอเมริกามาก่อนและได้รับอิทธิพลจากนิตยสาร Mad มาด้วย นอกจากนี้ประเด็นทางการเมือง การแบ่งแยกเพศ และเผ่าพันธุ์ก็นับว่าดูเดือดและจัดจ้านกว่ามาก
- (28) มีปรากฏการณ์หลายอย่างในระบบใหม่ที่ก่อให้เกิดความหวังอันปลั่งปลั่งในจิตใจของประชาชน นอกไปจากว่าประชาธิปไตยอันเป็นที่ชื่นชมอย่างยิ่งของคนทั้งหลายอยู่แล้ว
- (29) ไม่ปริปากพูดอะไรแม้แต่คำเดียว นอกเสียจากปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างที่ตอนนี้ทำหน้าที่พ่อครัวใหญ่อยู่ในครัว
- (30) แต่ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นนอกไปจากที่ได้อธิบายมาแล้วก็คือ

นอก ที่ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคำจำเพาะ ซึ่งเป็นนามวลี มีลักษณะเป็นวลีตายตัว (fixed expression) ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เปรียบได้กับหนึ่งหน่วยคำดังในกระสวน (ข) เป็นนามวลี แสดงตัวอย่างใน (31) เป็นกริยาวลี แสดงตัวอย่างใน (32)

- (ข) (นามวลี/ กริยาวลี นอก)
- (31) ด้วยความกรอบนอกนุ่มในมาพร้อมกับไอร้อนระอุจากปาตองโก
- (32) ไม่รู้ว่าทำได้อย่างไรคนที่จะทำขนาดนี้ได้ต้องเป็นคนที่ยื่นออกนอกในใกล้ชิดเจ้านาย

นอก ที่ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคำจำเพาะ ซึ่งเป็นกริยาวลี สามารถตามหลังคำปฏิเสธ อย่า ดังในกระสวน (ด) แสดงตัวอย่างใน (33)

- (ด) อย่า นอก นามวลี
- (33) อย่างนอกเรื่องสิ นายไปเอาข้าวลือนี่มาจากไหน

ผลการศึกษาความหมายของคำว่า นอก

จากขอบเขตข้อมูล ผู้วิจัยจำแนกความหมายของ นอก ตามบริบททางภาษาได้ทั้งหมด 4 ความหมาย ดังนี้

- 1) ความหมายแสดงส่วนของวัตถุที่ไม่ได้อยู่ภายใน
- 2) ความหมายแสดงพื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ภายใน
- 3) ความหมายต่างประเทศ
- 4) ความหมายของการไม่ปฏิบัติตาม

ความหมายที่ 1 ความหมายต้นแบบ ส่วนความหมายที่ 2 - 4 เป็นความหมายที่ขยายจากความหมายแรก

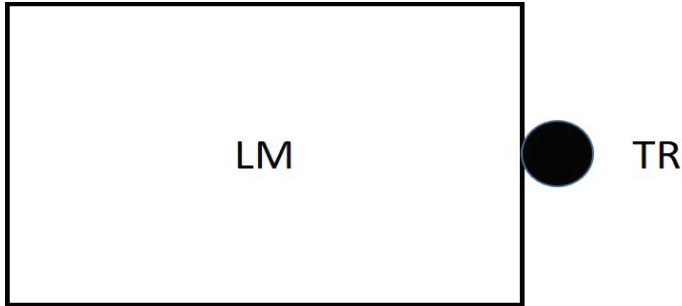
- 1) ความหมายแสดงส่วนของวัตถุที่ไม่ได้อยู่ภายใน

ความหมายแรกเริ่ม นอก มาจากคำนาม ซึ่งทำหน้าที่แสดงส่วนของวัตถุ จะเกิดขึ้นกับสิ่งของที่เป็นรูปธรรม

นอก ที่ปรากฏตามหลังคำนามแสดงเชิงพื้นที่ (ด้าน/ผิว/ชั้น/รอบ/ริม/ภายใน/เขต/ส่วน/ข้าง) แสดงสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ในประโยค (34)

- (34) เป็นเจดีย์อิฐขนาดใหญ่ที่เมื่อตอนสร้างเสร็จจะมีผิวนอกเป็นปูนฉาบสีขาว

ในประโยคตัวอย่าง นอก ปรากฏตามหลังนามวลี ผิว ซึ่งเป็นคำนามแสดงเชิงพื้นที่ และหลัง นอก เป็นกริยาวลี เป็น และตามด้วยนามวลี ปูนฉาบสีขาว ซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะของ ผิวนอก ซึ่งเป็นสิ่งรูปธรรม

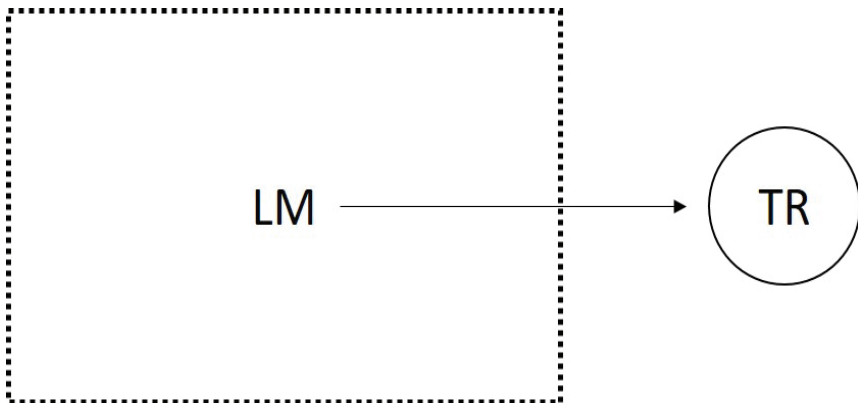

แผนภาพที่ 3 : ผังภาพความหมายในประโยค (34)

ผังภาพในแผนภาพที่ 3 สัมพันธ์กับประโยค (34) ซึ่งสถานที่ที่ปิดล้อมเป็น
 สิ่งนามธรรม และสิ่งโคจรแสดงถึงคุณสมบัติของผิวภายนอก

2) ความหมายต่างประเทศ

พบความหมายนี้เมื่อ นอก เป็นคำนามตามหลังกริยา หรือตามหลังคำนาม
 แสดงส่วนขยาย โดยที่ความหมายต่างประเทศนี้ไม่ได้ระบุว่าเป็นประเทศใด แต่อยู่นอก
 อาณาเขตที่ผู้พูดอยู่

แผนภาพที่ 4 : ผังภาพความหมายในประโยค (35)

(35) ชายคนนี้เมื่อก่อนไปนอกเคามาบ้านเข้านอนที่เพ็ญ

ความหมายต่างประเทศมีขึ้นเมื่อนอกตามหลังกริยาประเภท Action Verb เช่น ไปนอก ส่งออกนอก LM พื้นที่ในประเทศ เมื่อ TR อยู่นอก LM แสดงถึงการอยู่นอกอาณาเขต ซึ่งในที่นี้คือ TR มาจาก/อยู่/ออก/หรือไปต่างประเทศ ผังภาพในแผนภาพที่ 4 สัมพันธ์กับในประโยค (35) โดย นอก เกิดตามหลัง ไป ตรวจสอบความหมายโดยการเติม คำว่า เมือง ตรงหน้า นอก จะพบว่าความหมายไม่ได้เปลี่ยน และพบตามหลังคำนาม เช่น ของนอก รถนอก รองเท้านอก เป็นต้น

3. การแสดงพื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ภายใน

ความหมาย “การแสดงพื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ภายใน” เป็นความหมายที่พบได้บ่อย ครั้งของ นอก ความหมายนี้สามารถเกิดขึ้นโดยที่พื้นที่ปิดล้อมสามารถเป็นได้ทั้งสิ่ง รูปธรรมและนามธรรม เช่นเดียวกับสิ่งโคจรที่แสดงผังการบรรจุสามารถเป็นได้ทั้งสิ่ง รูปธรรมและนามธรรมเช่นกัน

หรือพบ นอก ที่ปรากฏเป็นคำบุพบท ตามหลังนามวลี และมีนามวลีตามหลัง แสดงสิ่งหนึ่งคือสิ่งสองสิ่ง และพื้นที่ปิดล้อมในการแสดงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ แสดงสิ่ง ปิดล้อมที่เป็นรูปธรรม เช่น ในประโยค (36)

(36) คนที่มีฐานะทางชั้นสังคมสูงมีโอกาสที่จะออกไปรับประทานอาหาร
นอกบ้าน

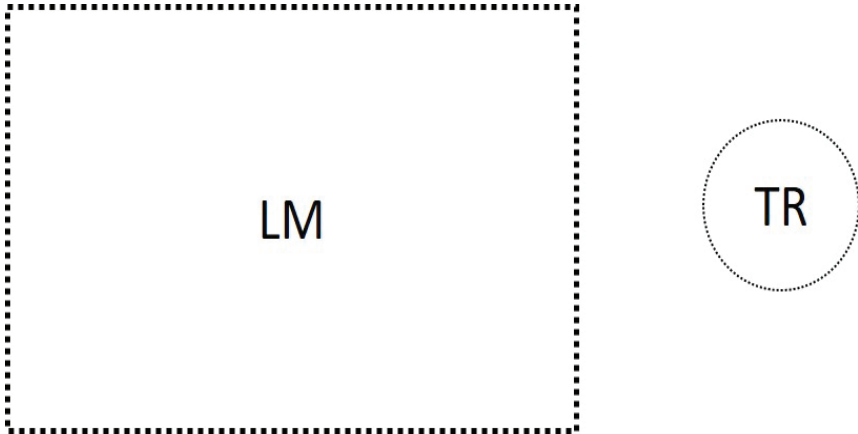

แผนภาพที่ 5 : ผังภาพความหมายในประโยค (36)

ผังภาพในแผนภาพที่ 5 สัมพันธ์กับประโยค (36) ในประโยคตัวอย่าง นอก แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง คนที่มีฐานะทางชั้นสังคมสูง ซึ่งฐานะทางสังคมของคนเป็นสิ่งนามธรรม กับ บ้าน ซึ่งบ้านเป็นพื้นที่ปิดล้อมที่เป็นสิ่งรูปธรรม

ในบางประโยคพื้นที่ปิดล้อมอาจไม่ใช่สิ่งที่เป็นรูปธรรมก็ได้ เช่น ในประโยค (17)

(17) มีคนถามผมเหมือนกันว่าออกนอกอุดมคติแล้วหรือ

แผนภาพที่ 6 : ผังภาพความหมายในประโยค (17)

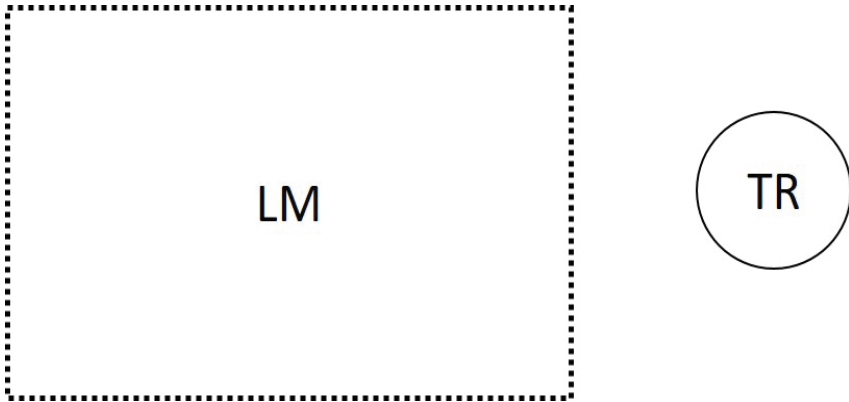
ผังภาพในแผนภาพที่ 6 สัมพันธ์กับประโยค (17) ในประโยคตัวอย่าง นอก แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เพลง กับ อุดมคติ ซึ่งเพลงเป็นสิ่งนามธรรม และอุดมคติเป็นพื้นที่ปิดล้อมที่เป็นสิ่งนามธรรม

จากการสังเกตความหมายตั้งต้นของ นอก จึงพบว่าสิ่งโคจรและพื้นที่ปิดล้อมสามารถเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น คน สัตว์ สิ่งไม่มีชีวิต เช่น สถานที่ สิ่งของ ไปจนถึงสิ่งนามธรรม เช่น ฐานะ ความคิด เป็นต้น ซึ่งทำให้พบความหมายอื่นที่เพิ่มขึ้น มีโอกาสที่จะเกิดการขยายความหมายได้มาก

4) ความหมายของการไม่ปฏิบัติตาม

ความหมาย “การไม่ปฏิบัติตาม” เป็นความหมายที่ขยายขึ้นมาจาก “การแสดงพื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ภายใน” โดยพื้นที่ปิดล้อมที่อาจสิ่งรูปธรรมหรือเป็นสิ่งนามธรรม เช่น นอกแถว นอกกรอบ (37) ซึ่งพื้นที่ปิดล้อมเหมือนสิ่งรูปธรรม หรืออาจแสดงด้วยคำว่า เกม (38) ซึ่งไม่ได้แสดงความถึงเกมที่เป็นการเล่น แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่คนกลุ่มนั้น ๆ ยึดถือร่วมกัน แต่มีคนใดคนหนึ่งออกมาจากเกณฑ์นั้น ไม่อยู่ใน “พื้นที่สมมติ” ที่กำหนด

- (37) ผมมักจะถูกครูเรียกว่าเป็นเด็กนอกแถว นอกกรอบ ๆ หน่อย
 (38) ฟิลิป วิลเลียม เอิร์ด หนึ่งในเจ้าหน้าที่ของซีไอเอผู้เล่นนอกเกมยักยอกเงินของหน่วยเอาไว้อเอง

แผนภาพที่ 7 : ผังภาพความหมายในประโยค (37) – (38)

เปรียบคนที่อยู่ในกฎระเบียบอยู่ในกรอบตามที่ LM กำหนด แต่เมื่อบุคคลนั้น ๆ อยู่นอก LM จึงสื่อถึงการไม่ปฏิบัติตาม ไม่อยู่ในกฎ/ กรอบ / ระเบียบ ดังผังภาพในแผนภาพที่ 7 สัมพันธ์กับในประโยค (37) - (38) นอก ถูกรวมไว้เป็นคำนาม เช่น เด็กนอกแถว ผู้เล่นนอกเกม โดยสิ่งโคจรข้างหน้าจะถูกแทนด้วยคน ไม่ได้ใช้การเคลื่อนที่จริงแต่เป็นเพียงการเคลื่อนที่สมมติ และสถานที่ปิดล้อมอาจเป็นได้สถานที่เสมือนจริง เช่น แถว กรอบ หรือสถานที่นามธรรม เช่น เกม เป็นต้น

สังเกตได้ว่า นอก ที่แสดงความหมายของการไม่ปฏิบัติตาม สิ่งโคจรจะเป็นสิ่งมีชีวิต เช่น คน สัตว์ และสถานที่ที่ปิดล้อมจะเป็นพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นพื้นที่จริง หรือพื้นที่นามธรรม ก็ได้ ทั้งยังมีความหมายที่ขยายออกไป เช่น ความหมายของการสร้างสรรค์ ความหมาย การไม่เป็นสมาชิก ความหมายของการไม่เชื่อสัตย์ เป็นต้น

4.1) ความหมายของการสร้างสรรค์

นอก เมื่อตามด้วยกรอบ และต่อท้ายด้วย ความคิด แสดงความหมายถึง “ความคิดสร้างสรรค์” หรือ “ความคิดแปลกใหม่” ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ มักจะเป็นความหมายเชิงบวก

(39) การคิดนอกกรอบมีความสำคัญเมื่อมีการระดมทรัพยากร เพื่อแก้ไขอุปสรรคความเสี่ยงเพราะทรัพยากรป่าไม้ที่ใช้อยู่

(40) การเมืองในศตวรรษที่ 21 ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ตามไปด้วย ผู้นำที่แท้จริงก็ต้องกล้าคิด การเมืองที่นอกกรอบ และหลากหลายกว่าเดิม

แผนภาพที่ 8 : ผังภาพความหมายในประโยค (39) – (40)

ความคิดที่อยู่ใน LM เป็นความคิดที่อยู่ในกฎเกณฑ์ทั่วไป สู่ถึงความคิด ความรู้สึก ของคนทั่วไป แต่เมื่อ LM กลายเป็นกรอบ และความคิดหลุดออกจากกรอบ สามารถสื่อถึง

การสร้างสรรคสิ่งใหม่ ๆ แตกต่างจากที่เคยมี เกิดเฉพาะเมื่อ LM เป็น ‘กรอบ’ และ TR เป็น ‘ความคิด’ เท่านั้น

ผังภาพในแผนภาพที่ 8 สัมพันธ์กับในประโยค (39) - (40) แสดงความหมายถึง “การสร้างสรรค” เมื่อ การคิด หรือความคิด ปรากฏร่วมกับคำว่ากรอบเท่านั้น ความหมายของการสร้างสรรคจึงจะปรากฏ

4.2) ความหมายของการไม่เป็นสมาชิก

ความหมายของการ “ไม่เป็นสมาชิก” แสดงถึงการไม่ถูกรวมกลุ่มในที่นี้ความหมายที่พบ นอก ทำหน้าที่เป็นคำนามไม่ใช่คำบุพบท ตามหลังคำที่บอกว่าเป็นคน (41) ความหมายมีการขยายจากสิ่งที่ไม่ได้อยู่ด้านในจัดให้เป็นสมาชิกนอกกลุ่ม

- (41) คนนอกที่ย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่ด้วย โดยมีการจัดระบบ ขบวนการแห่งนางสงกรานต์เป็นขบวนการของกลุ่มต่าง ๆ
หรือ นอก ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทเมื่อตามหลังคำนามสิ่งมีชีวิต และมีคำนามตามหลัง เช่น สกูล กลุ่ม สังคม เป็นต้น ดังแสดงในตัวอย่าง (42) - (44)
- (42) ห้ามคนนอกสกูลเข้าไปในห้องผีของบ้านหรือห้ามเอาคนนอกตระกูลมานอนในบ้านก่อนโดยไม่ได้บอกผี
- (43) ลักษณะนี้เกิดขึ้นเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งบุคคลแสดงออกว่าเป็นมิตรต่อคนนอกกลุ่ม แต่จะรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล
- (44) ในขณะที่ระบบทาสอเมริกาว่างอยู่บนการเหยียดผิวและนำคนนอกสังคมคือแอฟริกันมาเป็นทาส

แผนภาพที่ 9 : ผังภาพความหมายในประโยค (42) - (44)

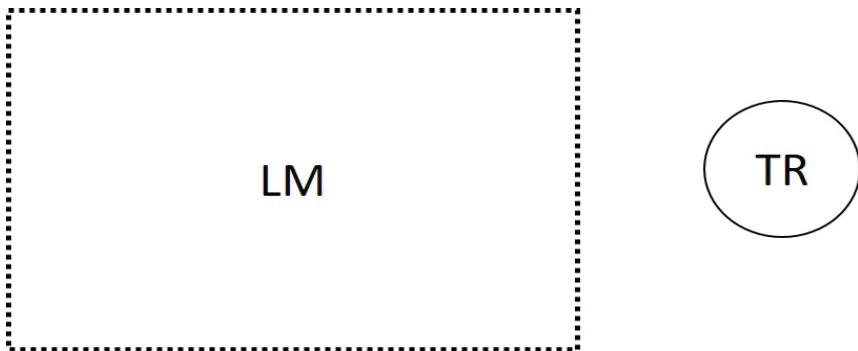
เปรียบ LM เป็นกลุ่มคน/สังคม/ครอบครัว และคนที่อยู่ใน LM เป็นสมาชิก เมื่อคนไม่ได้อยู่ใน LM จึงแสดงถึงการไม่ได้เป็นสมาชิก

ผังภาพในแผนภาพที่ 9 สัมพันธ์กับในประโยค (42) - (44) นอก ตามหลังด้วยคำนามที่แสดงถึงการมีสมาชิกอยู่ในนั้น และ นอก แสดงขอบเขตพื้นที่เป็นนามธรรมที่ที่ไม่ได้ถูกรวมด้วย ซึ่งการปรากฏค่าในความหมายกลุ่มนี้ สิ่งโคจรมักจะเป็นคน และพื้นที่ปิดล้อมจะเป็นกลุ่มของบางสิ่งบางอย่าง เช่น ตระกูล สกุล สังคม กลุ่ม เป็นต้น แสดงถึงความหมายของ “การถูกยอมรับ/ไม่ยอมรับ” เพิ่มในความหมายนี้

4.3) ความหมายของการไม่ซื่อสัตย์

ความหมายของการ “ไม่ซื่อสัตย์” พบเมื่อ นอก ปรากฏเป็นคำบุพบทนำหน้าใจ แสดงถึงความสัมพันธ์ หรือพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งในความหมายไม่ซื่อสัตย์นี้จะพบกับ นอกใจ เพียงอย่างเดียว

- (45) ไม่ว่าจะ เป็นโครงเรื่องแนวสามีนอกใจภรรยา หรือขุนนาง
กัณดินหรือข่มเหงรังแกราษฎร
- (46) แต่ดิฉันกลับเห็นว่าแท้จริงแล้วการที่ผู้ชายเจ้าชู้ นอกใจแฟน
นอกใจภรรยา ก็เพราะผู้ชายไม่รู้จักรักพอ

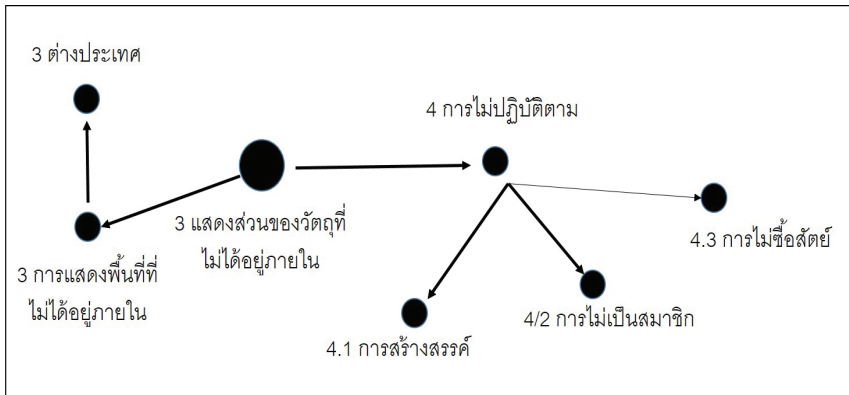

แผนภาพที่ 10 : ผังภาพความหมายในประโยค (45) – (46)

เมื่อ LM เป็นใจ คนที่อยู่ใจเป็น TR เมื่อ TR ไม่ได้อยู่ใน LM จึงหมายถึงคนที่กระทำการนอกใจ แสดงถึงความไม่ซื่อสัตย์ ผังภาพในแผนภาพที่ 10 สัมพันธ์กับในประโยค (45) - (46) นอก ปรากฏนำหน้า ใจ เท่านั้นจึงจะแสดงความหมายของการไม่ซื่อสัตย์ออกมา พบในกรณีที่มี LM เป็น ใจ และ TR เป็นคนเท่านั้น

การปรากฏของนอก เมื่อรวมกับคำว่าใจ ยังสามารถมองการปรากฏเป็นคำกริยาได้ โดยคำว่าใจจะรวมกับคำนามที่ต่อหลัง เช่น ใจภรรยา ใจแฟน เมื่อมองเป็นพื้นที่เสมือนปิดล้อม การนอกใจคือการเอาใจออกห่าง มีความหมายของการไม่ซื่อสัตย์เพิ่มขึ้นมา

เครือข่ายความหมายของคำว่า “นอก”

แผนภาพที่ 11 : เครือข่ายความหมายของคำว่า “นอก”

สรุป

โดยบทความนี้จะไม่ลงลึกเรื่องการขยายของความหมาย แต่จะเป็นการพบความหมายเพิ่มเติมที่เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลจากทางวากยสัมพันธ์ พบความหมายดังนี้

นอก เป็นคำนามที่พัฒนามาจากคำนาม “แสดงส่วนของวัตถุที่ไม่ได้อยู่ภายใน” ก่อนจะขยายความหมายออกไปเป็น “การแสดงพื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ภายใน” แทนโดยวงกลมสีดำอันใหญ่ มีทั้งที่ทำหน้าที่เป็นคำนามและคำบุพบท

ความหมายขยายของ “การแสดงพื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ภายใน” พบอยู่หนึ่งความหมายคือ “ต่างประเทศ”

นอกจาก นอก ที่ปรากฏเป็นคำนาม ยังพบการปรากฏเป็นคำบุพบท ซึ่งลักษณะการปรากฏของพื้นที่ปิดล้อม กับสิ่งโคจรสามารถเป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม การพบความหมายขยายของ นอก พบการปรากฏความหมายเมื่อพื้นที่ปิดล้อมเป็นนามธรรม สิ่งโคจรเป็นนามธรรม และ พื้นที่ปิดล้อมเป็นนามธรรม สิ่งโคจรเป็นรูปธรรม

สำหรับพื้นที่ปิดล้อมนามธรรม – สิ่งโคจรรูปธรรม พบการขยายความหมาย “การไม่ปฏิบัติตาม” และ “การไม่เป็นสมาชิก” และพบความหมายที่ขยายเพิ่มจาก 2 ความหมายนี้คือ “การไม่ยอมรับ” เช่น นอกคอก นอกกรีต เป็นต้น

สำหรับพื้นที่ปิดล้อมนามธรรม – สิ่งโคจรนามธรรม พบความหมายขยายได้แก่ “การสร้างสรรค์” และ “การไม่เชื่อสัตย์” ซึ่งทั้งสองความหมายเกิดขึ้นแบบจำเพาะ

เอกสารอ้างอิง

- จรัสดาว อินทรทัศน. (2539). *กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย*.
วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นworรณ พันธุมธา. (2549). *ไวยากรณ์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). *อรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:
บริษัท เวิร์ค ออ ล ฟรินท์
- Brugman, C. M. and Lakoff, G. P. (1988). *Cognitive Topology and Lexical
Networks*. Lexical Ambiguity Resolution. Palo Alto: Morgan
Kaufman.
- Brugman, C. M. (1988). *The Story of Over: Polysemy, Semantics and the
Structure of the Lexicon*. New York: Garland.
- Coventry, K.R., Michael, R.C. and Garrod, S.C. (1994). Spatial Prepositions,
Object-Specific Function, and Task Requirements. *Journal of
Semantics*, 11, 289-239.
- Evans V., and Green M.J. (2006). *Cognitive Linguistics: An Introduction*.
Edinburgh: Edinburgh University.
- Garrod, S.C. and Sanford A.J. . (1982). The Mental Representation of Discourse
in a Focused Memory System: Implications for the Interpretation of
Anaphoric Noun Phrases. *Journal of Semantics*, 1(1), 21-41.

Lakoff, G.P. and Johnson M.. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago:
University of Chicago.

Received: November 11, 2019

Revised: January 22, 2020

Accepted: January 30, 2020